mini przewodnik

free

+współrzędne gps

pn

po!skaniezwykla

masa miejsc godnych uwagi

Trasa wycieczki: Barok w Warszawie

czas trwania: 1 dzień, typ: piesza, liczba miejsc: 8, stopień trudności: łatwa

wydrukuj i zabierz na wycieczkę!

Opis wycieczki

Styl, w jaki wchodziła architektura niemal wszystkich krajów Europy z końcem XVI wieku lub w początkach XVII, nazwano barokiem. Nazwa ta pochodzi (prawdopodobnie) z języka portugalskiego i ma oznaczać nieregularność i fantazyjność formy. O baroku wydano bardzo dużo pochlebnych i niepochlebnych opinii. Uznano go za styl nie tylko godny uznania, ale wręcz za wybitne osiągnięcie na przestrzeni dziejów. Z drugiej strony mówiono, iż był on „zepsutym renesansem”. Jego sedno leżało w śmiałości i rozmachu w modelowaniu bryły i rozczłonkowaniu wnętrza. Architektura tego okresu charakteryzowała się m.in.: zbrojonymi śrubowo, skręconymi kolumnami, zwielokrotnionymi pilastrami i łamanymi belkowaniami, silnie podkreślonymi obramieniami drzwi i okien. W zarysie rzutu poziomego często występowała elipsa. Dużą rolę w baroku odgrywał wystrój rzeźbiarski: kartusze, fantazyjne obramienia, festony, girlandy i figury w dramatycznych pozach z rozwianymi sukniami.

Pierwszą budowlą barokową w Polsce był wybudowany w 1582 r., kościół w Nieświeżu. Zaraz po nim powstały kościół jezuicki w Jarosławiu i kościół św. św. Piotra i Pawła w Krakowie.

Najbardziej okazałym obiektem barokowym w Warszawie jest dwór w Wilanowie, którego wznoszenie rozpoczęło się w 1677 r. Pałac wilanowski swoim wyglądem przypomina dobre, umiarkowane wzory zaczerpnięte z baroku rzymskiego, choć reprezentuje typ francuskiej rezydencji barokowej, założonej między dziedzińcem i ogrodem, zaś w planie przypomina polski dwór szlachecki.

Czerniakowski kościół pw. św. Antoniego z Padwy należy do najcenniejszych zabytków Warszawy. Jest kościołem parafialnym parafii św. Bonifacego. Wybudowany w latach 1690-92 wg projektów Tylmana z Gameren vel Gamerskiego, składa się z dwóch części: nawy założonej na planie krzyża greckiego,przykrytej kopułą z latarnią, oraz ośmiobocznego prezbiterium, które jednocześnie pełni funkcję chóru zakonnego. W kościele znajdują się cenne freski, bogate dekoracje sztukatorskie i zabytkowe wyposażenie. Nad drzwiami do kruchty zwraca uwagę kartusz pod mitrą książęcą z herbem Lubomirskich – Śreniawą, podtrzymywany przez dwie postacie geniuszów. Pod ołtarzem głównym pełniącym rolę konfesji, ustawionym pośrodku ośmiobocznego prezbiterium, usytuowana jest krypta, w której znajduje się szklana trumna z relikwiami Św. Bonifacego.

Kościół św. Krzyża jest największą świątynią na Krakowskim Przedmieściu. Obecny, barokowy, wygląd uzyskał w wyniku budowy w latach 1679-1696. Fasadę budowano w dwóch etapach: w latach 1725-37 pod kierunkiem Józefa Fontany, zaś w latach 1756-60 jego syna, Jakuba. Kościół zbudowany jest na planie krzyża łacińskiego o trzech nawach, z transeptem, pozorną kopułą na skrzyżowaniu naw i wydłużonym prezbiterium. Kościół św. Krzyża jest czołowym dziełem architekta włoskiego Bellottiego, a przestrzenne ukształtowanie wnętrza świątyni, o niezwykle harmonijnych proporcjach, należy do najwybitniejszych rozwiązań w architekturze sakralnej polskiego baroku.

Kościół panien wizytek jest jedną z najcenniejszych pod względem artystycznym budowli na Krakowskim Przedmieściu. Kolumnowa fasada świątyni, nawiązująca do rzymskich fasad kolumnowych, lecz od nich lżejsza, bardziej strzelista i malownicza, należy do najpiękniejszych dzieł polskiego baroku. Wzbogaca ją dekoracja rzeźbiarska dłuta Jana Jerzego Plerscha, zawierająca przemyślany program treściowy, wiążący się z zakonem wizytek.

Pałac Branickich przy Podwalu, wybudowany został w latach 40. XVIII w. wg projektu Deybla. Był wielokrotnie przebudowywany, zwłaszcza w XIX w. Zwany Pałacem Pani Krakowskiej, od przydomka żony Jana Klemensa Branickiego, należał wówczas do najwspanialszych rezydencji magnackich w Warszawie. Zniszczony podczas wojny, odbudowany został w latach 1947-53 w późnobarokowym kształcie na planie podkowy, z bramą i dziedzińcem wjazdowym.

mini przewodnik

Wybitnym dziełem polskiej architektury doby baroku, a zarazem jedną z najpiękniejszych budowli sakralnych Warszawy, jest kościół pw. św. Kazimierza panien sakramentek. Powstał on w latach 1683-88 (wg innych źródeł 1688-92) wg projektu Tylmana z Gameren, z fundacji Marii Kazimiery jako votum za zwycięstwo króla Jana III Sobieskiego pod Wiedniem. Jest to budowla na planie krzyża greckiego, przykryta ośmioboczną kopułą z latarnią. W trójkątnym szczycie nad głównym wejściem znajdują się herby Sobieskich – Janina i Trzy Jelonki margrabiów de la Grange d’Arquien.

Pałac Krasińskich, nazywany też Pałacem Rzeczypospolitej, jest najwspanialszą rezydencją wielkopańską, jaka powstała w Polsce wczasach baroku. Zbudowany został w latach 1677-83 dla Jana Dobrogosta Krasińskiego, wg projektu… tak, oczywiście – Tylmana z Gameren! Dekorację rzeźbiarską wykonał wybitny rzeźbiarz, gdańszczanin Andrzej Schlüter, działający później w Berlinie i Petersburgu.

Budowę kościoła kamedułów na Bielanach (wtedy Pólkowie) rozpoczęto w 1669 r., lecz ukończono dopiero w latach 1734-58. Nazwisko architekta tej pięknej świątyni nie jest znane. Kościół ma plan ośmioboku, z sześcioma kaplicami po bokach i wydłużonym prezbiterium, przy którym znajdują się dwie wieże zwieńczone barokowymi hełmami. Zwrócona w kierunku zachodnim fasada, ozdobiona jest kolosalnymi pilastrami i kolumnami oraz zwieńczona trójkątnym szczytem. Wnętrze kościoła utrzymane jest w tonacji biało-złocistej, ściany zdobią rokokowe sztukaterie – szczególnie pięknie modelowane w obramieniach okien oraz arkad między kaplicami.

Wśród innych barokowych budowli w Warszawie warto wymienić: kościoły franciszkanów i paulinów oraz pałace Mniszchów i Czapskich.

Program wycieczki

Warszawa

Pałac i park w Wilanowie

"Nie krulewsky to budynek"- miała napisać w liście do szwagierki królowa Marysieńka. Rzeczywiście, według pierwotnego zamysłu króla Jana III Sobieskiego rezydencja w Wilanowie była jedynie zwyczajnym dworem parterowym. Budynek był bardzo skromny i ponoć uchodził za uboższy od podparyskich domów mieszczan i urzędników. Po pewnym czasie Sobieski zmienił zdanie, a ów pospolity dom stał się okazałą rezydencją królewską - polskim Wersalem. Wielka rozbudowa trwała w latach 1677-1696. Powstała wtedy barokowa budowla łącząca w sobie elementy staropolskiego dworu szlacheckiego, włoskiej willi ogrodowej oraz francuskiej rezydencji podmiejskiej. Pałac nazwano Villa Nuova, co później spolszczono na Wilanów.

Zabytkowy malarsko-rzeźbiarski wystrój elewacji i wnętrz pałacu, który nawiązuje do symboliki antycznej, to swoista apoteoza rodu Sobieskich. Płaskorzeźby ukazują króla Jana III Sobieskiego, zwycięzcę spod Chocimia i Wiednia, jako dzielnego wojownika i mężnego dowódcę, a malowidła opiewają cnoty i urodę jego ukochanej żony Marii Kazimiery.

Jan i Maria zostali kochankami, kiedy przyszła królowa była jeszcze żoną wojewody Jana Zamoyskiego. Ślub wzięli po śmierci Zamoyskiego, ale jeszcze przed jego pogrzebem, co wzbudziło ogromne kontrowersje. Listy Sobieskiego do królowej Marysieńki to perły XVII-wiecznej epistolografii. Nie każdy jednak wie, że jeszcze przed ślubem zakochani prowadzili ze sobą ożywioną korespondencję, a ponieważ swój związek utrzymywali w tajemnicy, stosowali w niej pewien szyfr: miłość nazywali pomarańczami, a listy, w których Maria często występowała ukryta pod imieniem Jutrzenki - konfiturami. Właśnie pod postacią Jutrzenki, otoczonej postaciami wiatrów o rysach jej synów, malarz Claude Callot sportretował monarchinię na plafonie w Gabinecie Zwierciadlanym pałacu. Powstały w latach 1681-1682 obraz Marii Kazimiery przedstawionej jako Jutrzenka przeszedł współcześnie gruntowną renowację. Odrestaurowano również komnaty w najstarszej części budynku. Przez trzy lata aż do kwietnia 2007 r. konserwatorzy przywracali blask Gabinetowi Zwierciadlanemu, Sypialni i tzw. Antygabinetowi Królowej (dawnej garderobie) oraz XIX-wiecznym pokojom Chińskim i Myśliwskim, które od lat były niedostępne dla zwiedzających.

Obecnie pałac w Wilanowie to przede wszystkim atrakcyjne muzeum wnętrz z XVII, XVIII i XIX w., ale na uwagę zasługuje także mieszcząca się tutaj Galeria Portretu Polskiego. Oprócz wielu płócien przedstawiających Jana III Sobieskiego i jego rodzinę, wisi tu także portret konny uczonego i polityka Stanisława Kostki Potockiego (pędzla Jacques’a Davida). To właśnie dzięki staraniom Potockiego ponad 200 lat temu, w 1805 r. otwarto Muzeum Wilanowskie - jedno z pierwszych w Polsce.

Współczesny pałac różni się od budynku, który powstał w czasach Jana III Sobieskiego. Na wygląd dworu znaczący wpływ miały zmiany właścicieli. Po śmierci Sobieskiego pałac w Wilanowie odziedziczyli jego synowie, którzy później sprzedali go jednej z najbogatszych kobiet w Polsce - hetmanowej wielkiej koronnej Elżbiecie Sieniawskiej. W latach 1720-1729 Sieniawska dobudowała skrzydła boczne, realizując tym samym projekt, którym Sobieski nie zdążył się już zająć. Później pałac trafiał w ręce innych bogatych rodów magnackich: Czartoryskich, Lubomirskich, Potockich i Branickich. Przez trzy lata był również rezydencją króla Augusta II Mocnego. Z upływem czasu najbardziej zmienił się park - pałac został przecież pomyślany jako rezydencja typu entre cour et jardin, czyli między dziedzińcem a ogrodem.

Najstarsza część parku - dwupoziomowy ogród barokowy z kamiennymi posągami oraz szpalerami strzyżonych drzew i krzewów - leży pomiędzy pałacem a Jeziorkiem Wilanowskim. W skład całego 45-hektarowego obszaru wchodzą również: romantyczny angielski ogród krajobrazowy, ogród różany, park angielsko-chiński z Górą Bachusa i stawem, na którym zakwitają lilie wodne, oraz urokliwy zakątek zwany Gajem Akademosa. Współcześni mieszkańcy Warszawy oraz turyści chętnie odwiedzają Wilanów. Królowa Marysieńka podobno skarżyła się na liczne w tej okolicy komary i muchy, ale z czasem polubiła rezydencję.

Atrakcje Wilanowa:
- Muzeum Pałac w Wilanowie
- Królewski Teatr
- Muzeum Plakatu

Pałac i park w Wilanowie
ul. Stanisława Kostki Potockiego 10/16, tel. 022 842 81 01
www.wilanow-palac.art.pl

52°09'54"N 21°05'25"E | na mapie:A

Warszawa

Weduty i relikwie św. Bonifacego

W południowej części miasta, przy trasie wiodącej do Wilanowa, znajduje się jeden z najładniejszych kościołów Warszawy, projektowany przez słynnego architekta pochodzenia holenderskiego, Tylmana z Gameren (za swe zasługi w dziedzinie architektury otrzymał w 1685 r. polski indygenat szlachecki i nazwisko Gamerski).

Kościół bernardynów pw. św. Antoniego został zbudowany na planie równoramiennego krzyża greckiego i zwieńczony ośmiopołaciową kopułą na bębnie. Jest mniejszą wersją innego warszawskiego dzieła mistrza Tylmana, kościoła św. Kazimierza (sakramentek) na Nowym Mieście.

Świątynia powstała z fundacji marszałka wielkiego koronnego Stanisława Lubomirskiego w latach 1686-1693 na terenie jego włości, wśród pól, wówczas bardzo daleko od Warszawy. Wnętrze jest niezwykle bogato ozdobione: na uwagę zasługuje dekoracja rzeźbiarska (stiuki) i malarska w pięknej, delikatnej kolorystyce, ściśle zespolona z architekturą. Liczne malowidła (aż 63!) przedstawiają m.in. sceny z życia św. Antoniego, patrona kościoła, historię sprowadzenia jego obrazu z Wenecji do Polski przez Lubomirskiego oraz historię budowy świątyni. Są to tzw. weduty - krajobrazy miejskie, w których istotną rolę odgrywa architektura.

Szczególnego rodzaju atrakcją są relikwie św. Bonifacego, patrona miejscowej parafii. Znajdują się w niewielkiej krypcie pod ołtarzem, w małej szklanej trumience. Trzeba zejść po kilku schodkach, można zapalić dodatkowe światło, a nawet wpisać się do księgi pamiątkowej.

W korytarzu łączącym klasztor z kościołem warto zobaczyć obraz Taniec śmierci, a w refektarzu klasztornym polichromie z XVIII w. Pod prezbiterium znajduje się krypta z grobowcami Lubomirskich.

Kościół jest otwarty tylko w dni świąteczne. Nie mieścił wszystkich wiernych, więc obok zbudowano nową świątynię, w której odbywają się nabożeństwa. Poproszeni zakonnicy wpuszczą, a być może nawet oprowadzą po starym kościele i dostępnej części klasztoru.

52°11'38"N 21°03'27"E | na mapie:B

Warszawa
Kościół św. Krzyża

Budowę barokowego kościoła św. Krzyża według projektu Józefa Szymona Belottiego ukończono w 1696 r. W l. 1726-1754 Józef i Jakub Fontanowie razem z Joachimem Jauchem wznieśli barokową fasadę z dwoma wieżami. Rzeźby św. św. Piotra i Pawła w fasadzie są autorstwa Jana Jerzego Plerscha. Świątynia miała dwa półokrągłe podjazdy, które jednak zlikwidowano w 1818 r.

Kościół św. Krzyża to jedno z wielu miejsc na trasie Traktu Królewskiego, które warto zobaczyć. W filarach świątyni mieszczą się urny z sercami Fryderyka Chopina i Władysława Reymonta. Przed kościołem znajduje się rzeźba "Chrystusa dźwigającego krzyż", z napisem "Sursum corda" (W górę serca), autorstwa Andrzeja Pruszyńskiego z 1858 r. W tym kościele w 1707 r. po raz pierwszy odprawiono "Gorzkie żale", o czym informuje tablica wmurowana w trzysetną rocznicę tego wydarzenia. Stąd transmituje się niedzielne msze radiowe.

52°14'19"N 21°01'00"E | na mapie:C

Warszawa
Dom księdza Twardowskiego u panien wizytek

Panny wizytki sprowadziła z Francji do Polski żona króla

Jana Kazimierza, Ludwika Maria Gonzaga i zakwaterowała tuż obok swojej siedziby, królewskiej Villa Regia (dzisiejszego pałacu Kazimierzowskiego). Wizerunki króla i królowej nadal wiszą w świątyni. Królowa miała w klasztorze swoje apartamenty, w kościele pochowano też jej serce. Budowę kościoła pw. Opieki św. Józefa rozpoczął w 1728 r. Karol Bay, trwała ona do 1763 r.

Późnobarokowa świątynia z mnóstwem cennych obrazów i rzeźb, a także amboną-łodzią Jana Jerzego Plerscha, hebanowo-srebrnym tabernakulum przypominającym małą świątynię i wciąż działającym zegarem z sygnaturką (która odzywa się podczas nabożeństw) przetrwała wszystkie dziejowe kataklizmy. W środku Warszawy graniczy to prawie z cudem!

Pełna nazwa zgromadzenia wizytek to Zakon Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny. Siostry naśladują skromność i prostotę Maryi, która będąc w ciąży poszła z wizytą (stąd wizytki) przez góry odwiedzić św. Elżbietę. Dlatego przedstawienie sceny Nawiedzenia jest w świątyni najważniejsze i pojawia się aż dwukrotnie - jako rzeźba na kolumnowej fasadzie i jako obraz w pięknych niebiesko-seledynowych barwach, pędzla Tadeusza Kuntze-Konicza, w ołtarzu głównym.

Niegdyś mury kościoła i klasztoru tętniły życiem. Uczono tu panny z dobrych domów, które na szybach wydrapały zachowane do dziś pobożne inskrypcje i swoje inicjały (szyby te pochodzą z XVIII w.!). Na tutejszym chórze podczas nabożeństw dla młodzieży szkolnej grywał licealista Fryderyk Chopin. Kościół i klasztor istniały nawet wtedy, gdy po powstaniu styczniowym przez 40 lat zabraniano przyjmować nowe zakonnice. Wspólnota przetrwała dzięki siedmiu siostrom!

W klasztorze i wspaniałym, niedostępnym dla zwiedzających ogrodzie tworzył swoje wiersze ks. Jan Twardowski. Przy wejściu ustawiono poświęcony mu klęcznik, a w zakrystii można kupić tomiki jego poezji. Gdy zakon powstawał, zwano go lekceważąco "bractwem zdjęcia z krzyża", bo od zakonnic nie wymagano - co było na porządku dziennym w innych zgromadzeniach - wyniszczającej fizycznie ascezy. Może dlatego miejsce to stało się tak bliskie księdzu Janowi, udzielającemu "sakramentu uśmiechu".

52°14'28"N 21°01'02"E | na mapie:D

Warszawa
Pałac Branickich

Przy ulicy Miodowej 6/8 warto zobaczyć rokokowy pałac Branickich. Wzniesiono go dla hetmana wielkiego koronnego Jana Klemensa Branickiego w połowie XVI w. według projektu Jana Zygmunta Deybla. Oficyny natomiast zaprojektował Jan Fontana.

W czasie II wojny światowej pałac uległ całkowitemu zniszczeniu. Odtworzono go w latach 1947-1953. Obecnie mieści się tu siedziba Urzędu m.st. Warszawy.

52°14'49"N 21°00'41"E | na mapie:E

Warszawa
Kościół Sakramentek

Barokowa świątynia - pod wezwaniem św. Kazimierza - o nienagannych proporcjach, zaprojektowana przez Tylmana z Gameren.

Miejsce zaproponował: AniaiJurek

52°15'12"N 21°00'32"E | na mapie:F

Warszawa
Pałac Krasińskich

Barokowy pałac Krasińskich (1677-82, przebudowany), obecnie Biblioteka Narodowa.

52°14'57"N 21°00'14"E | na mapie:G

Warszawa
Kameduli na Bielanach

Uliczka Dewajtis prowadzi przez Las Bielański do kościoła Niepokalanego Poczęcia NMP i zespołu zabudowań pokamedulskich. I chociaż kamedułów już dawno tu nie ma, a po nich byli jeszcze księża marianie, wszyscy nazywają tę świątynię "kościołem kamedułów".

Mnisi zostali tu sprowadzeni z Bielan pod Krakowem w 1639 r. przez króla Władysława IV. Początkowo postawili drewnianą kaplicę, a w roku 1670 zaczęli wznosić obecny kościół. Jest to najpiękniejsza budowla barokowa w północnej części Warszawy. Świątynia ma nawę na planie elipsy i sześć kaplic. Do wydłużonego prezbiterium (jak zwykle w kościołach klasztornych) przylegają zakrystia i kapitularz. Wnętrze jest całkiem białe, zdobi je tylko rokokowa sztukateria. Po obu stronach prezbiterium znajdują się malowane na blasze portrety fundatorów kościoła: po prawej króla Jana Kazimierza i starosty nurskiego J. K. Brzezińskiego, a po lewej - Władysława IV i Michała Korybuta Wiśniowieckiego.

Z tą drugą tablicą, króla Michała, jest związana tajemnicza - jak się ostatnio okazało - historia romansu. Otóż przez wiele lat opowiadano zwiedzającym, że za portretem jest urna z sercem króla, i druga, z sercem jego matki, księżnej Gryzeldy z Zamoyskich Wiśniowieckiej. Niedawno badacze zajrzeli do skrytki za tablicą i okazało się, że jest to serce Klary Lascaris de Mailly Pacowej, żony Krzysztofa Paca, kanclerza wielkiego litewskiego. Można się jedynie domyślać, że króla Michała i Klarę Pacową łączyły nici szczególnej sympatii, które wyszły na jaw po ponad 300 latach!

Obok kościoła i na jego tyłach znajduje się otoczony murem zespół niewielkich domków, czyli eremów zakonników; do naszych czasów zachowało się ich 13. Na fasadach domków umieszczono herby fundatorów. Na pierwszym z lewej strony widnieje herb królewski - na co dzień mieszkał w nim opat klasztoru, ale w czasie wizyt królów odstępował go dostojnym lokatorom. Na kamiennej tablicy wypisano imiona przebywających tu królów - od Władysława IV (zm. 1648) do Jana III Sobieskiego (zm. 1696).

Po lewej (wschodniej) stronie zabytkowego kościoła warto zobaczyć nagrobek Stanisława Staszica, zmarłego w 1826 r. wielkiego uczonego, działacza społecznego i założyciela Towarzystwa Przyjaciół Nauk. O pochowanie go tutaj Staszic prosił w testamencie. Nagrobek ufundowali członkowie Hrubieszowskiego Towarzystwa Naukowego.

Kościół można zwiedzać tylko w niedziele, w przerwach między nabożeństwami.

52°17'45"N 20°57'36"E | na mapie:H

Zdjęcia dodane przez (w kolejności): zbyszekF60, fot. K. Chojnacki, fot. K. Chojnacki, fot. K. Chojnacki, baspan2050, AniaiJurek, fot. K. Chojnacki, fot. K. Chojnacki

Trasa dodana przez: rk1909

Przewodnik wygenerowany w serwisie www.polskaniezwykla.pl. Wszystkie prawa zastrzeżone. Żadna część ani całość Mini przewodnika nie może być reprodukowana ani przetwarzana w sposób elektroniczny, mechaniczny, fotograficzny i inny; nie może być użyta do innej publikacji oraz przechowywana w jakiejkolwiek bazie danych bez pisemnej zgody Administratora serwisu.
Copyright © 2007 Polska Niezwykła

Wygenerowano:
piątek 13 listopada 2026 18:38:44